

Klic TRIGLAVA

LETO V.

21. julija 1952.

ŠTEV. 97.

NAVADNI BEGUNCI

Čeprav smo o narodnopolitičnem delu emigracije že dvakrat razpravljali, še davno nismo izčrpali snovi. Ni nam še uspelo razsvetliti vse teme nezanimanja in malomarnosti, ki zakriva važna vprašanja. Najprej smo razbili nekaj utvar pri vrhu. Pokazali smo, da drezanje v vladne kroge nikakor ni edini način političnega dela. Razmislili smo o vplivu na vodilnejše osebe. Zaključili smo z namigom, da morejo pri narodnem delu sodelovati mnogi begunci, ki sicer ne čutijo posebnega veselja za politiko.

Ako hočemo priti do pravega cilja, moramo ubrati pravo pot. Med tujci bomo malokoga pridobili za naše lastne slovenske cilje. Okoliščine moramo izrabiti v svoj prid. V tem je umetnost in težava. Zapadnjake moramo poskusiti prepričati, da imamo enake pojme o demokraciji, pravičnosti in takem in da so naše težnje tudi njim v prid. To se pravi, da imamo z Zapadom iste cilje. Le tako bomo uspeli, če bomo svoje koristi spretno pridružili koristi = stim Zapada.

Po eni strani je lažje vplivati na vodilne osebe, ker jih je manj. Ne moremo si privoščiti propagande, ki bi dosegla zapadne državljane v milijonih. Toda po drugi strani živimo v demokratičnih deželah in ne v diktaturah. Javno mnenje ima neprecenljivo veljavo. Nimajo samo vodilnejši sloji vpliva na široko javnost, ampak v mnogočem obratno. Povprečni državljani imajo v splošnem mnogo več vpliva, kot morda kaže na prvi pogled. A njih številnost otežkoča, da bi se jim približali.

V naši emigraciji je mnogo navadnih beguncev. In prav to dejstvo nam da je upanja na uspeh. Kajti vsak begunec že s svojo prisotnostjo v tujini vrši narodnopolitično delo. Tak begunec more pomagati pri delu vodilnih in ga more denarno podpreti. Brez njega bo težko šlo. To pa ni vse. Vsak begunec naj pridobi čim več prijateljev med navadnimi državljani, s katerimi pride v stik. To je njegova dolžnost, to je njegov del narodnopolitičnega dela in od tega bo tudi sam imel koristi. Vodilnejši morajo pri tem pomagati predvsem s pripravo raznih prireditev, predavanj in podobnega za splošno občinstvo. V enem od prejšnjih uvodnikov omenjeni pevski zbori in umetniški koncerti so v tej zvezi zelo uporabljivi.

Malo je danes vsaj v Vel. Britaniji Angležev, ki bi zamenjavali Češkoslovaško z Jugoslavijo. Tu je danes mnogo navadnih Angležev, ki poznajo Slovenijo in Slovence in nas ne zamenjavajo s Slovaki. In to je posledica njihovega stika z navadnimi begunci.

Vsak Anglež, ki pozna kakega Slovence, verjetno ve nekaj o nas in mogoče si je o nas ustvaril ugodno sodbo. Kadar vidi v časopisu kratko vest o nas, ga bo zanimala in pred drugimi Angleži, ki nas ne poznajo, nastopa kot izvedenec. Morda sicer ne razume samega jedra vprašanja, toda za začetek je dovolj, da ve za naš obstoj in obstoj takega vprašanja.

Delež povprečnega begunca pri narodnopolitičnem delu je zelo važen in ima trajno vrednost. Je kapital, ki ga moramo izkoriščati že danes, a nam bo služil tudi po osvobojenju.

Čeprav zapadni ljudski časopisi nimajo mnogo zunanjepolitičnih vesti, vendar ne smejo pisati o nas vsake neumnosti, kajti med navadnimi bralci je po zaslugi navadnih beguncev nekaj takih, ki nas poznajo. Če bi ne bilo teh beguncev in njihovega vpliva na mnenje, bi mogli ljudski časopisi napisati brez strahu, da so v Jugoslaviji sami ljudožrci in milijonska množica povprečnih ljudi bi to sprejela brez pomisleka.

Ne smo podcenjevati vrednosti spomenic; tudi ne vrednosti propagande in izobraženimi sloji. Toda nespametno bi bilo trditi, da navadni begunci ne morejo nič storiti. Ne smemo podcenjevati velike vrednosti narodnopolitičnega dela povprečnih emigrantov. Vse troje se medsebojno dopolnjuje. Potrebna je razdelitev dela in medsebojno podpiranje.

POD TO GORO ZELENO...

Pisali smo o srbskih emigrantih, ki obtožujejo hrvatske komuniste in hrvatskih emigrantih, ki obtožujejo srbske komuniste, oboji pa še slovenske, da se v Jugoslaviji okoriščajo na račun drugih. Potrebno je dodati še slovensko begunsko mnenje, ki krivi "komunizem in z njim združeni srbski centralizem", da je Slovenija zapostavljena na račun Srbije, Bosne in Hercegovine, Makedonije itd. (SLOVENSKA DRŽAVA 20.5.52)

Zavrnilo smo že Hrvate in jih opomnili na njihove lastne rdeče bratke s Titom na čelu sede Jugoslaviji na vratu (KT 94). G. in ž. Tabakovića (KT 96) moramo popraviti, da niso samo Slovenci in Hrvati tisti, ki imajo v rokah odločilna mesta Jugoslavije - razen "policije in pandurskih batin", kar da je ostalo Srbom. Evo nekaj primerov:

Načelnik generalštaba je Srb Koča Popović, šef zunanjepolitične komisije CK KPJ pa Srb Vlado Dedijer. Zvezno finančno ministrstvo je vseskozi v srbskih rokah in s tem tudi reparacije; podpredsednika zvezne vlade sta dva Srba - Ranković in Nešković. Visoke politične položaje zavzemajo srbski komunisti Dugonjić, Babovića, Mitrovića, Minić, Marković, Penezić, Stambolić, Petrović-Sane, Kovačević; v diplomaciji so znana imena V. Popović, Ljumbović, Stojnić, Ilić, Djurić, Jovanović itd. Res da včasih ni jasno, kje se začne srbska in kje konča črnogorska zavest, toda po vseh znakih sodeč bo G. Tabaković vse stavil pod isto oznako. Če tudi mi temu sledimo, potem ga spomnimo admiralu Mišunovića, generale Kladarina, Lekića, Dapčevića (ki je "osvobodil" Slovenijo), Gaževića, dalje ministre Vukmanovića, Vlahovića, Stefa novića, Ivičevića itd. Zanimivo je, da ni vojaški komandant zone B Tržaškega ozemlja kak Slovenec ali Hrvat, ampak Srb Stamatović.

Tako bi mogli nadaljevati po mili volji. Vendar to ni dokaz, da je "komunizem" enako "srbski centralizem". Nič nismo ponosni na Slovence, ki so enako vneti komunisti, kot danes naštetih Srbi in zadnjič navedeni Hrvati. S temi so postregli srbski in hrvatski listi. Tako obtoževanje drug drugega je enako neumno kot pes, ki lovi lastni rep. Srb Hrvata, Hrvat Slovenca, Slovenec Srba... Kot v tisti pesmi, ki se zmeraj končuje "...mačka miško, miš pšenico pod goro, pod to goro zeleno."

Take vrste očitanje je edino primerno za šolarčke, ki zaključijo z rožinim argumentom: "Moj ata pa tvojega nabijejo". Ne bi pričakovali, da imajo odrasli, ki pišejo v časopise, enake popadke. Vse skupaj zaudarja poceni demagogiji.

Kdor resno ocenjuje današnjo Jugoslavijo, bo vzel kot politično in gospodarsko celoto. Ni razlike med komunizmom Srbov, Hrvatov ali Slovencev. Pri vseh so se pokazali odlični komunisti, ki enako pijejo kri Slovencev, Hrvatov in Srbom. Nobeden ne more biti tega vesel. Pri gospodarskem izkoriščanju nacionalni občutki nimajo prednosti. Čustveni pisci v begunskih ali izseljeniških časopisih pa bi menda selili srbske ravnice v Slovenijo, bosanske rudnike v Srbijo, Dravin padec v Vojvodino, hrvatske daljnovođe brez elektrike v Sumadijo, morje bi vozili v Bosno, riževa in makova polja pa na Hrvatsko.

In ko bodo z rešeti nakladali morje na vozove, naj premišljajo tudi, kako so se Slovenci med obema vojnama okoriščali na račun Srbije. Oboje bo sta enako umna opravka.

NAŠ SVOBODNI TISK

Iz poročila na 5. strani vidimo, da obstoje tri časnikarske organizacije, ki družijo večino slovenskih časnikarjev. Ker je razumljivo, da si vsa tri društva prizadevajo za mednarodnim članstvom, bo Mednarodna zveza svobodnih časnikarjev brez dvoma v zadregi, katero naj prizna. Teško je namreč tu govoriti o večinskem društvu, poleg tega, da naj bi pri takem stanovskem združevanju osebni, lokalni ali celo politični nameni ne igrali posebne vloge. Kot je mogoče zaznati, obstoje pri mnogih vplivnih časnikarjih močne težnje, da se vsa tri društva združijo v skupno zvezo, ki bi naj po eni strani družila (lokalne) organizacije, po drugi strani pa jih predstavljala v Mednarodni federaciji. Ta zamisel je vredna polne podpore. Omogočila

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu.

bi da bodo mednarodno organizirani vsi slovenski časnikarji, da bodo na stopali solidarno, da se bo na mednarodnih prireditvah čul enoten slovenski glas, da bomo v medn. federaciji močno stali in predvsem, da bomo združeno zastopali nasproti totalitarne slovenskega tisku v domovini ni idejo svobodnega tiska.

CERKEV V JUGOSLAVIJI

(Dopis)

Ostrina komunistične gonje proti katoliški Cerkvi prav nič ne pojenj je. Ob mednarodnih dogodkih okoli Trsta so komunistični oblastniki predložili protestne resolucije v podpis tudi mnogim slovenskim katoliškim duhovnikom; eni so jih podpisovali, drugi pa odklonili, češ, da bodo njihovi podpisi izkoriščeni pred tujino v smislu, da tudi katoliška duhovščina podpira režim. To pa je seveda povzročilo ostre izpade komunističnega tiska, ki je v isti sapi zažigal na grmadi veleitelijanskega tržaškega škofa Santina, newyorškega kardinala Spellmana in "protinarodno izdajalsko" slovensko duhovščino. - Komunisti so tudi preprečili, da bi mogel ljubljanski škof Vovk birmati na Jesenicah, kjer ga je čakalo 500 birmancev. Nekaj desetih razgrajačev mu je preprečilo vstop v jeseniško cerkev, nakar se je vrnil škof v Ljubljano. Poleg rednih časopisnih napadov na posamezne župnike je mogoče opaziti v tisku tudi "preklice krsta". Po komunistični logiki je namreč mogoče razveljaviti že prejeti krst otroka, če njegov oče ali varuh izjavi v časopisu, da takega krsta ne prizna.

Nedavno pa se je rdeči režim spraval tudi nad pravoslavno Cerkev. V Nišu je Tito obenem s katoliško duhovščino omenil, da "celo pravoslavna duhovščina" zapada v reakcionarne občutke.

"Cerkev v Cerkvi"

Pravoslavni Sv. Sinod je s 14 glasovi proti 4 odklonil priznanje Zveze srbskih pravoslavniških duhovnikov, ki je bila lani ustanovljena na pobudo komunistične vlade. Patrijarh Vikentije se je glasovanja vzdržal.

Ta odločitev pravoslavniških škofov je povzročila, da je BORBA ostro napadla pravoslavno hierarhijo, ki je s tolikšno večino odklonila oficialno priznanje duhovniške zveze. BORBA govori o "reakcionarne razpoloženju škofov in sovrastvu do nove Jugoslavije ter njenega sistema". Ugotavlja, da ni mogoče tolerirati te akcije reakcionarne duhovščine, ki jo vodi črnogorski metropolit Arsenije, kajti ta akcija ni v "interesu niti države niti ne v interesu pravoslavne Cerkve. Naše delovno ljudstvo ne more dovoliti take sovražnosti od strani skupine škofov".

Podobno kot se je med katoliško duhovščino v Jugoslaviji našlo nekaj duhovnikov, ki so se povsem vdinjali komunističnemu režimu, pa če je bilo treba ob tem zatajiti tudi moralna ali etična načela, tako je tudi majhna skupina pravoslavniških duhovnikov lani prišla z ustanavljanjem duhovniških društev. Ta društva so stremela, da mimo Patrijarha in mimo obstoječe cerkvene organizacije (torej mimo škofov) povežejo kolikor je mogoče veliko pravoslavne duhovščine ter tako ustvarijo "Cerkev v Cerkvi" ali pa nekako od škofov neodvisno "hierarhijo", ki bo uredila odnose z državo. (Govore je bilo celo o voljenju župnikov in podobno.) S spretno propagando, pa tudi s silo je komunističnim duhovnikom uspelo vključiti v Zvezo 1500 duhovnikov, kar predstavlja 80% vse pravoslavne duhovščine. Vsakomur je jasno, da je Zveza v popolni oblasti komunističnih duhovnikov.

Doslej ni bilo točno odrejenih odnosov med Sv. Sinodom in Zvezo. Dasi duhovniška zveza ni bila uradno odobrena od strani škofov, je vendar patrijarh pošiljal na različna zborovanja te Zveze svoje odposlance. Toda vse bolj jasno je postajalo, da bo slejkorej treba določiti medsebojne odnose, ker je za tem stremel komunistični režim in ker je po drugi strani prisotnost patrijarhovega odposlanca na Zvezinih zborovanjih ustvarjala zmedo med verniki, saj so prav to prisotnost odposlanca komunisti označevali kot zблиžanje med srbskimi škofi in duhovniško zvezo.

Sredi maja se je Zveza obrnila na Sv. Sinod, da bi jo uradno priznal. Kot ta tega ni storil, se je začel pročitati komunistični plaz.

UPRAVNE SPREMEMBE v Sloveniji so močno zmanjšale upravni aparat in znižale administrativne stroške. Medtem ko je bilo 1948 v ljudskih odborih 9675 uslužbencev, bo odslej zaposlenih okrog 5600 ljudi. Kot je bilo prej letno izdatkov za prežanje številno uslužbencev okoli 762 milijonov, bo odslej 405 milijonov.

NOVO ČUDO so iznašli komunisti: oficirji bodo odslej pred napredovanjem morali polagati sposobnostne izpite. Podobno bo tudi pri državnih namoščencih. V starih časih se je to razumelo samo po sebi, komunisti pa so morali vladati sedem let, da so prišli do tega. Seveda so pa zato imeli direktorje, ki niso znali pisati in generale, ki niso znali brati...

DRŽAVNA VARNOST GRE V CIVIL

(Dopis)

Uprava državne varnosti (UDV), bivša OZNA, je prevedena "z vojaške formacije na civilno" in tov. Ranković, njen gazda, je napisal dolg članek. "Ne gre za kake globlje spremembe v načelih, na katerih temelji UDV, ker ta načela popolnoma ustrezajo..." opomni Ranković naivneže, ki bi mislili, da bo z uniformo UDV slekla tudi ostale lastnosti Gestapa.

Rankovićev članek je primer pisanja, kakršno je našim domačim redna hrana. Ne moreš se ubraniti pomilovanja do tistih, ki nimajo drugega bra = nja. Konprebereš članek od začetka do konca, komaj zveš, da organi UDV ne bodo več uniformirani. Vse drugo je obilno premlevanje stare slame.

Prevedba UDV "na civilno formacijo" je eden od "dolge vrste ukrepov na poti nadaljnje demokratizacije celotne državne uprave..." Samemu Rankoviću pride na misel resnica, ki je vsebovana v tej izjavi, zato hiti za = trjevati, da tega "...ne smemo razumeti tako, da vsebuje... (kaka organiza = cija) sama na sebi... v vsakem primeru značaj in oblike nedemokratičnosti in nedemokratičnih metod pri delu."

Naloge UDV so "v glavnem varovanje pridobitev ljudske revolucije in borba proti vsem poskusom izpodkopavanja ljudske oblasti in graditve so = cializma..." pri čemer je UDV "dosegla velike uspehe". Najbrže se s pono = som ozira na grobarje in kaznjenske paznike, katerim je tako uspešno pre = skrbovala delo.

Ranković piše, da "je UDV... zatirala v svojih vrstah sleherno težnjo, da bi postala nekaka sila nad družbo... V tem so... razlike... (s)sovjetsko birokracijo..." kjer "specialne organe državne varnosti idealizirajo kot take in jih ovekovečajo kot nekaj nespremenljivega in za vedno danega..." V Jugoslaviji pa ni tako. Sledi dokaz: "...merilo demokratičnosti organov notranje uprave kakor tudi metode njihovega dela (sta odvisna) predvsem od tega, koliko je demokratična oblast na sploh, zlasti pa družbeni sistem, iz katerega izhaja in čigar nosilec je."

Sijajno se mu je posrečilo dokazati resnico še enkrat kasneje. "Sov = jetska birokratska praksa", kar pomeni titovcem živega vruga oziroma vse = tisto, kar je nam značilno za komunizem sploh, "je ne le značilna, marveč tudi neizogibna za državo, v kateri oblast nima opore širokih ljudskih = množic." Tega menenja smo tudi mi.

Boj za "ohranitev pridobitev ljudske revolucije" in za "zgraditev = socializma" kuje "lik komunista borca na področju državne varnosti". Zmot = no je mneje, "da ima UDV večjo avtoriteto, ...če njeni organi pri uprav = ljanju uradnih nalog nastopajo kot častniki oziroma v uniformi." Brez te = ga si po Rankoviću "dobiva tudi zaupanje in ljubezen širokih ljudskih = množic." Za UDV bo veljal sedaj zakon o državnih uslužbencih in "vsi po = goji, ki so predpisani glede plač, periodičnih poviškov, položajnih dodat = kov in razvrščanja uslužbencev v določene plačne razrede, šolskih kvalifi = kacij, strokovne izobrazbe, let službe, napredovanja, sistemizacije, položaj = nih doklad" in kaj še vse! To celotno zmes ne bodo kaj dobro prebavili = "kadri, ki so zrasi iz ljudske revolucije kot popolnoma preizkušeni... = toda nezadostno sposobni... Vsi častniki... so morali napraviti najmanj = malo maturo... Del (osebja) pa se je... izučil v praksi."

"Tisti, ki bi iz teh sprememb sklepali, da lahko kršijo naše zakone = in se organizirajo ter bore proti dani notranji ureditvi... države, bi se = kruto zmotili," zaključuje tovariš notranji minister.

BEOGRAD - BAR

Zvezna skupščina v Beogradu bo razpravljala o predlogu za izgradnjo = normalnotirne proge Beograd-Bar. Predvidevajo, da bodo načrti izgotovljeni = še letos, naslednje leto pa bi naj začeli z gradnjo dveh delov: od Beogra = da do Valjeva in od Kolašina do Bara. Skupno bo treba zgraditi 70 kolodvo = rov, prebiti 80 km predorov ter dograditi nasip preko Skadrskega jezera, po = katerem bo tekla proga (to delo je v okviru izsuševalnih del na jezeru.) = Proga bo tekla predvidoma skozi Valjevo, Užičko Požego, Užice, Pribor, Prije = polje, Bijelo polje, Kolašin, Podgorico (Titograd) in Virpazar. V Baru bodo mo = rali zgraditi veliko luko, da bo mogla razbremeniti Reko in nase prevzeti = promet iz Srbije, Črne gore, pa celo Makedonije, kot pravijo.

SLOVENSKI ČASNIKARJI

Kot smo že poročali (KT 93), je na aprilskem časnikarskem kongresu v Berlinu prodrlo načelo, da morejo biti časnikarske organizacije včlanjene v Mednarodni zvezi svobodnih časnikarjev (IFFJ) le na etnični osnovi.

To je povzročilo, da je večina slovenskih članov pariške jugoslovanske časnikarske zveze ustanovila "Slovensko časnikarsko društvo v emigraciji" ter ga prijavila pri Mednarodni federaciji. Društvu do rednega občnega zbora predseduje publicist g. F. Erjavec. Ker je bilo v nekdanji slovenski sekciji pariške jugoslovanske zveze včlanjenih malo časnikarjev - ostala večina pa sploh nikjer ni bila organizirana z izjemo nekaj časnikarjev v New Yorku - je novo društvo stremelo, da poveže čim več časnikarjev. Tako so tekom maja in junija pristopili v novo časnikarsko društvo Slovenci iz Anglije, Argentine in Združenih držav.

31. maja pa so se zbrali v Buenos Airesu nekateri tamkaj živeči časnikarji in so ustanovili "Slovensko časnikarsko društvo". Enako kot zgoraj omenjeno društvo so tudi ti stremeli, da vključijo v novo društvo čim več slovenskih novinarjev. Med drugimi so poslali povabilo tudi g. Erjavcu, ki že predseduje istoimenemu društvu. Buenosaireškemu društvu predseduje g. R. Jurčec. Pridružili so se mu tudi nekateri časnikarji iz Anglije in od drugod. To društvo je tudi zaprosilo za sprejem v Mednarodno časnikarsko zvezo.

Poleg teh dveh društev pa od julija 1951 obstoja v Sev. Ameriki še "Društvo svobodnih srbskih, hrvatskih in slovenskih časnikarjev v Združenih državah Amerike", v katerem zastopata Slovence gg. dr. A. Kuhar in dr. B. Ribnikar. To društvo smatra, da je včlanjeno v Mednarodni zvezi.

Kljub trem društvom, v katerih so včlanjeni svobodni slovenski časnikarji in publicisti, pa iz različnih vzrokov nekateri časnikarji še vedno niso organizirani ter čakajo, da se "vremena zjasne".

SVOBODNA ZNANSTVENA AKADEMIJA

Lansko leto je bila ustanovljena Svobodna mednarodna akademija znanosti in umetnosti s sedežem v Parizu. Izšla je ostankov tistih ruskih, beloruskih in ukrajinskih znanstvenikov, ki so po boljševiški revoluciji zapustili Rusijo. Po drugi svetovni vojni so se jim pridružili številni vzhodno in srednje-evropski intelektualci, ki so nato pod predsedstvom romanskega akademika prof. Antoniada izvedli priprave za ustanovitev skupne begunske Akademije. Francoske oblasti so jo dovolile pomladi 1951.

Tedaj so bili imenovani od Slovencev sedaj že pokojni J. Turk, dalje R. Ložar, F. Erjavec, M. Rebek, F. Zajdela kot redni člani ter F. Mihelčič in L. Zagar kot dopisna člana.

Nedavno pa je akademski svet imenoval nove redne člane, med katerimi so Slovenci: msgr. Alojzij Odar, dr. B. Vošnjak in dosedanji dopisni član dr. F. Mihelčič.

Spomenik Nikoli Tesli so 29. junija odkrili na dunajskem tehničnem muzeju. Doprsni kip je delo hrvatskega kiparja Ivana Meštrovića, muzeju pa je kip podarila jugoslovanska zveza na vlada. Leta 1908 je bil Nikola Tesla promoviran za častnega doktorja dunajske tehniške fakultete.

Radovan Zogović, nekdej toliko opevani komunistični književnik, je bil zaradi kominformizma izključen iz Združenja književnikov Srbije. Goto vo bo tej mili kazni sledila še kačka hujša.

Sedem let se je skrival Jože Kožer doma v Sinovici pri Sodražici, preden so ga miličniki odkrili. Z dve-

ma bratoma je bil med vojno pri domobrancih, maja 1945 pa ni mogel več doseči Koroško. Vrnil se je skrivaj domov, kjer so mu pripravili 3 m² veliko podstrešno luknjo, v kateri je skrivač prebil sedem dolgih let. Nedavno je bil odkrit. "Poročevalec" komentira, da se je pač sam obsodil na 7 let ječe in da je druga kazen nepotrebna.

SOCIALNI SKLAD

Upravnica Socialnega sklada ga. Zdenka Fabijanova ima naslednji naslov: 2 Elmhurst, Grove Lane, Bayston Hill, nr. Shrewsbury, England. Darove za Socialni sklad pošiljajte na ta naslov.

NOVA PESNIŠKA ZBIRKA

V samozaložbi Dimitrija Jeruca je izšla pesniška zbirka pod naslovom "Večerne pesmi". Na 64 straneh prinaša 40 pesmi in 5 ilustracij.

...če se mi vzame zemlja, se mi je vzelo tudi življenje...

V tem Tavčarjevem izreku iz "Visoške kronike", ki ga je Jeruc postavil kot motto svojim "Večernim pesmim", je podan ves smisel Jerucove pesniške in življenjske tragike. Jerucova pesem je pesem nas vseh, ki nas je Gospod ohranil, da pojemo slavo "vsem tisočim, ki spe v domači njivi". Jeruc ni razumski pesnik; ves se predaja čustvu, kot mu ga narekuje razpoloženje v trenutkih ustvarjanja. To je razlog, da bo njegova pesem, vsaj delno, uvrščena v literaturo pesnikov, ki se po sodbi nekaterih vse preveč vdajajo sanjarjenju o nepovrnjivi prošlosti in se ne morejo znajti na novih potih širnega sveta. Mislim, da je taka sodba o naši begunski poeziji preostra. Kako naj vendar človek, ki ljubi svojo zemljo in svoj rod, pa ju izgubi, molči o tej svoji bolesti, zlasti še, če ga je narava obdarovala z darom in dolžnostjo poeta!? Treba je le stopiti v tuji svet med raztepane slovenske begunce ter opazovati njihovo življenje sredi med njimi in ne izpred domačega praga, pa se nam odkrije vsa tragika na smrt obsojenega slovenstva v begunstvu ter veličina onih, ki jih ni sram izpovedati svojo bol in obup nad izgubo domače zemlje. In Jerucovo hrepenenje po daljnji domovini je prav tako iskreno, kot so iskrene njegove čisto osebne izpovedi.

To je vzrok, da pesnik, bolan na duši in telesu, poln "blaznega nemira" nenehno sanja o prelesti "zelenih logov in zorečih njiv", da se mu misel vrača k dekletu na Spodnje Bitnje in da ga boli ob misli na "sinka, ki se mu ni rodil." Kljub vsemu temu pa najdemo v Jerucovi pesmi tudi mnogo svetlosti in pristne gorenjske šegavosti; zato nam je nemogoče označiti zbirko kot pesimistično objokovanje preteklosti in mladosti. Ves cikel "Ptičke pojejo" obsega pesmi, ki po svoji vedrosti, razigranosti in preprostosti ob enem pomenijo novo mladiko slovenske poezije, zgrajene v duhu narodne pesmi, kar je prvi prinesel v naše slovstvo Josip Marn-Aleksandrov.

Pk.

...ooOoo...

SPET SO JO ODKRILI

Ameriko namreč - v Jugoslaviji. Tam gospodarski in trgovski veleumi poučujejo, da potrošnika zanima, kolikō trgovec računa, ne pa kakšne stroške ima. "Slovenski Poročevalec" namreč že "četrti mesec opaža kaj značilen pojav: potrošniki zahajajo bolj in bolj k privatnim obrtnikom, ki imajo do volje dela, medtem ko so socialistični obrtni obrati iz dneva v dan bolj v zadregi."

Tako ti obrati odpuščajo delavstvo, ga pošiljajo na brezplačne dopuste in ne vedo kaj početi z vojenci, ki jih imajo na pretek. "Poročevalec" se veda odklanja ljudske govornice na račun socializacije, ampak najde vzroke drugod: režijska ura je v socialističnem sektorju dražja od ure v privatnem; družbeni prispevek (za socialno zavarovanje) socialističnega podjetja je večji od privatnega; privatni podjetnik ne potrebuje posebnega knjigovodstva, dočim morajo imeti socialistična podjetja "verziranega knjigovodstva, ki seveda ni poceni in podjetja hudo obremenjuje", četudi "marsikateri bralec, celo laik ve, da se socialistični obrati že leta brezuspešno borijo za nove predpise, ki bi naj poenostavili sedanjo finančno-knjigovodsko službo in evidenco v teh podjetjih". Potem še pravi, da privatnik dela tudi po 12 ur dnevno, dočim podružabljeno podjetje ne, četudi "nekateri vestni poslovođeje po svoji prizadevnosti za skupnost ne zaostajajo za privatnikom." Krivi so tudi tisti pomočniki, ki v socialističnih obratih čez dan lenarijo, zvečer po delu gredo pa pomagat privatnim obrtnikom. Privatnik tudi varčuje z materialom, bolj kot podružabljeni konkurent (primer: menže). "Potrošnik je in bo hodil sedaj še bolj pač k tistemu, ki je cenejši. Tržišče res ne pozna sentimentalnosti..."

Toda - "kdor ima boljše stroje, dela lahko ceneje!" poudarja list. Potreba je ustvariti za oba sektorja obrti enake konkurenčne pogoje, da bo tako "prispevek, ki ga daje skupnosti socialistični sektor obrti, merilo za obremenitev privatnikov, ki so sedaj v očitno prednostnem položaju".

Torej ne zadovoljitev potrošnikov, ki si brez dvoma strašno žele počenitve dobrin, ampak vztrajanje na nenormalnih in neživljenjskih doktrinarjih principih!

RAZGLEDI

Od "Ključa" do "Alternative"

Prav možno je, da je g. Farkaš mislil in pisal eno pod gornjim naslovom, jaz pa drugo. Toda v bistvu se oba problema - "ključ" in "alternativa" - pač ne moreta nasprotovati, ampak korakata složno. Brez "ključa" ni alternativa, pa tudi ne predstavništva - pravega, širokega predstavništva. Možno pa je predstavništvo, ki ga je nakazal g. Farkaš (KT 95), namreč, da se ustvari tako predstavništvo, v katerem bodo sedeli ljudje, ki so po rodu Slovenci, Srbi in Hrvati, ki bodo po eni strani zagovarjali kontinuiteto Jugoslavije, po drugi strani pa bodo generali brez vojske. Takih predstavništev more imeti emigracija na kupe. Efekt pa zato ne bo nič boljši, niti se bo kdo nanje oziral.

Dobro in uspešno predstavništvo more biti le ono, ki zajame čim več sil v emigraciji in katerega "ključ" najbolje odgovarja prilikam v domovini; to je "ključ", ki bo našel široko podporo v pripadnikih jugoslovanskih narodov doma in na tujem. Prav zato sem tudi trdil, da "Poruka" ne more biti tak "ključ", ker je nekonkretna in v gotovem pogledu tudi nejasna. Na nejasne programe se pa noben ne bo limal - še manj pa na ljudi, to je na osebnosti, kot da bi te same že bile dovoljna garancija srečne bodočnosti.

Predstavništvo po zamisli g. Farkaša je možno hitro ustvariti. Podpisniki pariške "Deklaracije" bi si na tak način zlahka lastili pravico predstavništva. Temu pa še zdaleka ni tako. Vzemimo Tunišane v francoski upravi dežele, domorodce v kolonijalni službi itd. - ali oni predstavljajo tamkaj živeče narode? Najbrž ne.

Potrebna je platforma odnosno "ključ do alternative". Na podlagi "ključa" je možno priti do predstavništva. Če temu ne bi bilo tako, bi srbski, slovenski in hrvatski politiki že davno sedeli za isto mizo. Tako pa ne se dijo, ker manjka osnova. Strinjam se, da je brezsmiselno dosegati dalekosežne sporazume v emigraciji, kar je verjetno jasno i dr. Mačku i srbskim politikom. Toda ne gre samo za sporazume, detajlno izvedene (rečimo razmejitev), marveč za načelne ugotovitve, na katerih je možno razvijati dalje, odnosno razvijati šele doma. Na žalost, v emigraciji nimamo niti načelnega sporazuma v pogledu akcije proti Titu niti v pogledu obstoja Jugoslavije (pri tem mislim na uraden načelen sporazum med političnimi šefi). Brez jasnih načelnih idej o bodoči ureditvi Jugoslavije ne bo nikdar prišlo do predstavništva. Manjka nam nova izdaja "Krfske deklaracije" in to je baš ono, se mi zdi, česar se - na srbski strani najbolj otepejo (podpisniki "Poruke" vključno). Na čem naj bi počivala taka nova izdaja "Krfske deklaracije"? To je baš ona točka, o kateri je uredništvo KT v "Ključu" in jaz v svojem prejšnjem članku pod "Razgledi", razglabljala (uredništvo me bo morda demantiralo, toda to je vtis, ki sem ga jaz dobil). Uvodnik "Ključ" je razpravljalo o "ključu" in ne o alternativni odnosno o "ključu do alternative". Alternativa Titu je lahko neka skupina demokratskih politikov; alternativa Titovemu državnemu redu pa je lahko nek demokratski program. Ko Tito napada emigracijo odnosno kadar hoče prepričati Zapađ o lastni vrednosti, trdi, da emigracija nima "alternative njegovemu redu" tj. emigrantski politiki nima jo boljšega programa za Jugoslavijo kot ga ima on. Poleg tega stojim na stališču, da je program odnosno načela tista alternativa, ki more porušiti Tita, kot demokratska zamisel življenja more porušiti komunizem in zmléti njegove voditelje. Vrednost nekega politika leži v njegovem prepričanju in programu - in obratno. Potrebno nam je nove Krfske deklaracije, ki bo nudila demokratskemu Zapađu alternativo titovskemu redu kot je originalna Krfska deklaracija predstavljala alternativno Trojni monarhiji, državi SHS in kraljevini Srbiji. Pri sestavi take deklaracije se je treba ozirati na prilike v domovini in na dobljene izkušnje (Titovo ureditev Jugoslavije vključno). Z "zgovornim molkom" in "aktivnim čakanjem" gotovo ne bomo prišli nikamor, pa tudi ne z "reorganiziranjem" na starih osnovah.

Kar se tiče "javnega mnenja" v demokratskih državah in moji izjavi o njem (kar g. Farkaš smatra za nepravilno) pa mislim, da je dopis g. I.S. pod "Javnim mnenjem" - o "javnem mnenju" (KT 95) samo še bolj potrdil moje mišljenje. Kdo in kako se javno mnenje ustvarja je definirjal Sir Ivor Jennings.

Lovro Zupan.

NAROČNIKE KLICA TRIGLAVA V SEVERNI AMERIKI vljudno obveščamo o spremembi naslova našega poverjenika: Mr. Janez Žerjav, 126 Albion Street, BRIDGEPORT 5, Conn., U.S.A.

J a v n o m n e n j e

Naslovi.- G.urednik! V 95.št.KT je bil objavljen moj članek z naslovom "Od 'Ključa' do 'Alternative'" če tudi sem Vam poslal članek z naslovom "Alternativa in Ključ". Ker objavljate pod "Razgledi" članke, ki so ali niso mišljenje uredništva, prosim, da priobčite to pismo: kadar pisec nosi takšne ali drugačne posledice za svoje pisanje, mislim, da bi kazalo, da tudi uredništvo ne spreminja naslova, ko že ne spreminja samega besedila članka. V.Farkaš

(Naslovi so v splošnem urednikova skrb. Podobni so zavojnemu papirju, ki ne more izboljšati ne poslabšati zavitega blaga, ampak je njegova naloga le, da pritegne oko. Tudi pri članku govori o vrednosti vsebine in ne naslov. Kljub temu, da puščamo "Razgledom" svobodo in ni nujno, da se z njimi strinjamo, se nam zdi, da je privlačenje bralčeve pozornosti še zmeraj naša skrb. Ur.KT.)

Javno mnenje.- G.urednik! Citat g. I.S. iz knjige Sir Ivor Jenningsa "British Constitution" je primeren, ker prikazuje enega od mnogih načinov za ustvarjenje "javnega mnenja". Prav tako prikazuje, da je uspeh moč samo "ako je zamisel dobra". Skratka, zadnje besedo imajo kmet, delavec, uradnik itd. Taki citati so koristni in dajejo snov za razmišljanje ter možnost, da vsak zase ustvari tudi lastno osebno mnenje o nekaterih stvareh. Mislim, da bi bilo

CVETKE IZ DOMAČIH IN TUJIH LOGOV

"Pod zastavami gibanja - "Najprej svoboda"!...Pred tri tisoč Angleži v Manchestru je v imenu zaslužnjene Hrvatske govoril dr. Stanko Tomić."
(Hrvatska Riječ, junij 1952.)

"Ko so oblasti uvidele učinek te knjige (Franček Saje: Belogardizem) to je, da propagaandno deluje ravno nasprotno kot so želeli, so enostavno prepovedali širjenje te knjige, še prav posebno pa so prepovedali, jo pošiljati v inozemstvo."
(Svobodna Slovenija, 15.5.1952)

"Prinašamo odlomek iz druge iz daje knjige "Belogardizem" Frančka Sajeta, ki je izpopolnjena z dokumenti, ki so mu prišli v roke po izidu prve izdaje njegove knjige."
(Ljudska pravica, 7.6.1952.)

koristno dodati še sledeč izvleček iz poročila Skupnega parlamentarnega odbora o indijski ustavni reformi: "Parlamentarna vlada, kakor jo razumemo v Združenem kraljestvu, deluje s prepletanjem štirih bistvenih faktorjev: 1) princip vlade večine; 2) pripravljenost manjšine, da začasno sprejme odločitve večine; 3) obstoj velikih političnih strank, ki jih dele široke politične zadeve bolj kot koristi skupin; in 4) obstoj gibljive skupine političnega mnenja, ki ne pripada stalno nobeni stranki in zato more z negonsko reakcijo na čuđaške kretnje na tej ali oni strani držati ladjo na ravni poti." A.S.

G.urednik! Ko govorite o javnem mnenju in je nekdo citiral dr. Jenningsa se mi zde mnogo pomembnejši in zanimivejši odstavki iz iste knjige na prvih straneh in v zadnjem poglavju kjer piše o odvisnosti vlade od javnega mnenja. Sijajen primer obravnava na str. 203. i. sl. V letih 1933 - 35 je konservativna Baldwinova vlada imela opravka z javnim mnenjem, ki je bilo pacifistično. Kot je Baldwin kasneje jasno priznal, je vlada do bro vedela, da bi bilo oboroževanje nujno potrebno. Toda bala se je, da bi na volitvah propadla. Zaradi strahu pred pacifističnim javnim mnenjem se Anglija ni oboroževala, kljub veliki nevarnosti, ki jo je vlada poznala. S.T.

Slovenska demokratska zveza na Svobodnem tržaškem ozemlju je imela 6. julija V. redni občni zbor, na katerem je bil ponovno izvoljen za predsednika g. dr. Josip Agnèletto.

Letos se je zbora udeležil tudi g. dr. Vlastimir Stojanovič iz Pariza, ki je zborovalce pozdravil v imenu skupine neodvisnih Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je 1950 izdala pariško "Deklaracijo". G. dr. Avgust Sfiligoj je zastopal SDZ za Italijo

Po dveh letih zastoja so ponovno pričeli z deli za termoelektrarno v Šoštanjju. - Hidroelektrarna Moste pri Žirovnici, ki so jo pričeli graditi 1946, že obratuje. Njena zmogljivost je zdaj 7000 kilovatov. V načrtu je zgraditev še tretjega agregata.

KLIC TRIGLAVA-NAROČNINA: letno 24/-, četrtletno 6/-. Za inozemstvo odgovarjajoča vsota s posebnim doplačilom za letalsko dostavo.